

Vermes Miklós
(1905-1990)

Kossuth-díjas középiskolai fizika-, kémia- és matematikatanár,
kiváló tankönyvíró és kísérletező.

XI. osztály

1. feladat

A. Egy rugós erőmérőt egy vonat vagonjának mennyezetéhez rögzítenek. A vagon egyenes vonalú egyenletes mozgása esetén az eszköz $G_1 = 24$ N súlyt jelez. Ha a vagon egy kanyarban halad, ugyanazzal a $v = 54$ km/h sebességgel, az eszköz által jelzett érték $G_2 = 48$ N.

Számítsd ki:

- a kanyar görbületi sugarát;
- a rugó iránya és a függőleges által bezárt szöget, amikor a vagon a kanyarban halad;
- mennyivel nagyobb a rugó megnyúlása kanyarban, mint az egyenes vonalú pályán?
- a rugó rezgéseinek periódusát és a ráakasztott rezgő test maximális sebességét, miután a vonat újra egyenes úton halad, ha tudjuk, hogy a rezgések amplitúdója egyenlő a c. pontnak megfelelő megnyúlással. A súrlódási erőktől eltekintünk.

A rugó rugalmassági állandója $k = 600$ N/m, $g = 10$ m/s².

5 pont

B. Egy $l_0 = 0,2$ m hosszúságú ingát egy felhőkarcoló felvonójának mennyezetéhez rögzítenek. A felvonó a földszintről indul és $a_1 = g/10$ gyorsulással $t_1 = 8$ s ideig emelkedik, majd egyenletes mozgással folytatja útját és $a_3 = g/10$ gyorsulással fékez ahhoz, hogy megálljon az 50. emeleten. Tudva azt, hogy az emeletek közötti távolság 4 m, számítsd ki a felvonó teljes mozgása alatt az inga által végzett rezgések számát.

5 pont

2. feladat

Egy vékony U alakú cső ρ sűrűségű folyadékot tartalmaz. A cső keresztmetszete $S = 1$ cm², a csőben levő folyadékoszlop hossza pedig $l = 0,5$ m. A cső két ága között $2A = 8$ cm-rel egyenlő szintkülönbséget hoznak létre. Mutasd ki, hogy:

- a folyadék harmonikus rezgéseket fog végezni, ha szabadon hagyjuk (a folyadék és cső között, valamint a folyadék belsejében fellépő súrlódási erőket elhanyagoljuk);
- a folyadék rezgéseinek periódusa megegyezik egy $l/2$ hosszúságú matematikai inga periódusával és számítsd ki értékét;
- a folyadékoszlop maximális mozgási energiája egyenlő a folyadékoszlop kezdeti helyzeti energiájával és számítsd ki értékét.

A folyadék sűrűsége: $\rho = 800$ kg/m³.

10 pont

3. feladat

A. Adott egy $l_1 = 2,8$ m hosszúságú mindkét végén nyitott hangcső (A) és egy l_2 hosszúságú egyik végén nyitott hangcső (B). Az A cső által keltett hang második felharmonikusa megegyezik a B cső által keltett hang harmadik felharmonikusával. Határozd meg:

- a B cső hosszát;
- a két cső által keltett alaphangok frekvenciáját, tudva azt, hogy a két csőben a hang terjedési sebessége $c = 340$ m/s;
- ha a csövek egyforma hosszúságúak lennének, az első cső által keltett hang valamelyik felharmonikusa megegyezne-e a második cső valamelyik felharmonikusával?

5 pont

B. $L = 49$ cm hosszú, téglalap alapú egyenes hasáb (téglatest) $v_0 = 1,96$ m/s sebességgel csúszik, súrlódás mentesen, egy síkfelület sima részén, majd egy érdes felületrészre hatol be, ahol a súrlódási együttható $\mu = 0,20$. Mennyi idő múlva áll meg a test?

5pont